

TREBA LI PROMJENITI KATEGORIJU ZAŠTITE KOPAČKOGA RITA

Zaštićeno područje Kopačkoga rita sastoji se od parka prirode površine 10.150 ha i strogo zaštićenoga zoološkoga rezervata površine 7.240 ha. Park prirode Kopački rit zapravo je šumovita tampon zona strogo zaštićenoga zoološkoga rezervata, koji se sastoji od šume i vodene površine s golemim značenjem za ptičji svijet koji je u njemu pronašao svoje stanište i sklonište prilikom sezonskih migracija. Koordinaciju zaštite prirode parka i rezervata obavlja Uprava Parka prirode “Kopački rit”. U strogo zaštićenome zoološkom rezervatu ne bi smjelo biti nikakvih aktivnosti dok se u parku prirode obavljaju određeni stručni poslovi, čiji je program potrebno usuglasiti s Upravom parka odnosno s biologima specijalistima iz različitih područja, posebice ornitolozima. Tu se u smanjenom obimu obavljaju postupci prirodne obnove i njege šume u skladu s tradicijom i novim dostignućima hrvatske šumarske znanosti i prakse, što bi trebalo imati za posljedicu: održavanje prirodnosti i stabilnosti šumskoga ekosustava, njegove biološke raznolikosti, očuvanja genetskoga fonda biljnoga i životinjskoga svijeta ekosustava te postizanje visokoga stupnja zaštite prirode. S obzirom da je veći dio zaštićenih površina pokriven šumom o njemu se, uz dogovor o programu s Upravom parka, skrbe Hrvatske šume.

Kako znatne površine šuma nemaju autoktoni sastav šumskoga drveća nego se sastoje od tzv. plantaža eurameričkih topola preostalih iz vremena “topolomanije” diktirane iz Novoga Sada, Hrvatske šume obnavljaju te umjetne šume hrastom lužnjakom i ostalim vrstama drveća lužnjakovih šumskih zajednica te nekim domaćim samoniklim vrstama drveća, bijelom vrbom, bijelom i crnom topolom koje su ovisno o staništu od pamtivijeka pokrivala baranjski nizinski prostor.

Već dosta dugo smo svjedoci razmirica između Uprave parka prirode “Kopački rit” i Uprave šuma Osijek, a što je nedavno rezultiralo dosta glasnim prijedlozima kako predstavnika Uprave parka tako i visoko pozicioniranih članova jedne političke stranke da se oko 30.000 ha baranjskoga prostora proglasi nacionalnim parkom s ciljem da se konačno započne “stručno”, zapravo bez šumara koji samo sijeku, gospodariti zaštićenom baranjskom prirodom.

Neku večer slušali smo u dnevniku HT 1, dakle u udarnom terminu najmoćnijega medija, poznatoga ornitologa prof. M i k u š k u kako treba osnovati nacionalni park Kopački rit jer šumari samo sijeku i kako je metilj koji napada poznatoga beljskoga jelena također posljedica lošega šumarskoga gospodarenja lovom. Javnim nastupom kojim najavljuje stručno vođenje, Mikuška je ukazao na svoje usko specijalističko shvaćanje zaštićene prirode Kopačkoga rita.

Postavlja se pitanje tko bi zapravo bio taj koji šumu bolje poznaje od šumara? Zbog postizanja svojega cilja u smislu stvaranja optimalne faze šume, koja će pružiti najviše u postizanju socijalne i ekološke uloge u zaštiti prirode i okoliša, **šumu je potrebno njegovati**. Ako uzgojni postupak ima i gospodarski cilj to se postiže davanjem prednosti stablima najveće kakvoće. Gospodarska uloga šume ne mora biti u šumarskome programu, **ali bez njege ne može se postići dugotrajna optimalna faza šume**, koja svoj uzor ima u iskonskoj šumi te postiže najveću ekološku i okolišnu korist. Da bi šumarska znanost došla kroz proteklih 200 godina do današnjih spoznaja napisani su tomovi knjiga, a stjecajem okolnosti zagrebačka škola uzgajanja šuma pripada danas, prema rezultatima svojega rada u postizanju optimalne strukture i funkcioniranja šumskoga ekosustava u praksi i to upravo u području zaštite prirode, među prve europske. Bez šumarskih stručnjaka niti u jednom šumovitom parku prirode ili nacionalnom parku nema prosperiteta. Svojim biološkim, tehničkim i ekonomskim znanjima stečenim tijekom fakultetske naobrazbe, šumari su osposobljeni za održivi razvoj šumskih ekosustava. U baranjskom slučaju njihova uloga u obnovi i povratku prirodnome sastavu plantaža eurameričkih topola te u održavanju optimalne faze ostalih nizinskih šuma je nezamjenjiva.

Bolest jelena zasigurno je posljedica prenamnoženja toga biljoždera sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća i loše lovne politike koja je zanemarila nedostatak predatora te svođenje broja divljači na prirodnu mjeru.

Glede dobrog budućega razvoja izuzetno vrijednoga prostora Kopačkoga rita, jedino što može dovesti do pravoga cilja je sastanak i dogovor šumara, biologa (zoologa, ihtiologa, ornitologa, botaničara, mikologa), veterinarara, lovaca, agronoma, stručnjaka za turizam odnosno svih specijalista koji mogu doprinijeti pozitivnom razvoju ekosustava, zastupljenih u parku prirode i rezervatu. Današnje stanje razmirica oko Kopačkoga rita ne vodi ničemu, a postojeći park prirode sa specijalnim rezervatom je i zakonski dobro riješenje. Baranjsko područje nema pravih uvjeta prema našem Zakonu o zaštiti prirode za nacionalni park. Nacionalni parkovi u Mađarskoj ne mogu biti mjerilo za naše prilike.

Prof. dr. sc. Branimir Prpić